

УДК 338.48
JEL Z32
DOI 10.31375/2226-1915-2020-4-119-133

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ
ТА ГОТЕЛЬНА ІНДУСТРІЯ:
ТОЧКИ ДОТИКУ

А.М. Іванов

к. е. н., доцент кафедри
«Підприємництво та туризм»,
ORCID 0000-0002-7691-3012
andriy5555@i.ua

Одеський національний
морський університет, Одеса, Україна

Анотація. У статті досліджено питання впливу легалізації грального бізнесу на розвиток готельної індустрії. Проаналізовано нормативну базу для впровадження ігорного бізнесу в готельну сферу України. Виявлені позитивні та негативні складові для готельної індустрії завдяки впровадженню у їх діяльність грального бізнесу з 2021 року на основі аналізу законопроекту «Про державне регулювання діяльності з організації та проведення азартних ігор».

Визначені основні види грального бізнесу, які можливі у готелях, головні елементи грального бізнесу, які схвалюються готельськими для впровадження у діяльність готелів.

Виявлено різні думки представників готельної індустрії України щодо легалізації грального бізнесу. Більшість представників статусних готелів міста Одеси здійснення діяльності щодо отримання ліцензій на гральний бізнес та впровадження його в закладах не підтримують.

Надана авторська оцінка на пропозицію керівництва держави ідеї щодо створення в межах заповідної території півдня України зони грального бізнесу під назвою «Дунайя». Ризики реалізації грандіозного проекту на території національного природного парку «Тузлівські лимани» та курортної зони, головною спеціалізацією якої має стати ігорний бізнес, надзвичайно великі, хоча мають багато суттєвих недоліків.

У цілому вважаємо, що легалізація грального бізнесу має великі шанси на зміни норм та правил функціонування готелів в Україні.

Ключові слова: гральний бізнес, готельне господарство, готельна індустрія, казино, ігровий автомат, букмекерська контора, пріоритетна зона ігорного бізнесу.

© Іванов А.М., 2020

УДК 338.48
JEL Z32
DOI 10.31375/2226-1915-2020-4-119-133

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ІГРОВОГО БІЗНЕСА
И ГОСТИНИЧНАЯ ІНДУСТРІЯ:
ТОЧКИ СОПРИКОСНОВЕННЯ

А.Н. Іванов

к.э.н., доцент кафедры
«Предпринимательство и туризм»,
ORCID 0000-0002-7691-3012
andriy5555@i.ua

Одесский национальный
морской университет, г. Одесса, Украина

Аннотация. В статье исследованы вопросы влияния легализации игорного бизнеса на развитие гостиничной индустрии. Проанализирована нормативная база для внедрения игорного бизнеса в гостиничную сферу Украины. Выявлены положительные и отрицательные составляющие для гостиничной индустрии благодаря внедрению в их деятельность игорного бизнеса с 2021 на основе анализа законопроекта «О государственном регулировании деятельности по организации и проведению азартных игр». Определены основные виды игорного бизнеса, которые возможны в гостиницах, главные элементы игорного бизнеса, которые одобряются отельерами для внедрения в деятельность гостиниц.

Выявлены различные мнения представителей гостиничной индустрии Украины относительно легализации игорного бизнеса. Большинство представителей статусных гостиниц города Одессы осуществления деятельности по получению лицензий на игорный бизнес и внедрение его в заведениях не поддерживают. Предоставлена авторская оценка на предложение руководства государства идеи создания в пределах заповедной территории юга Украины зоны игорного бизнеса под названием «Дунайя». Риски реализации грандиозного проекта на территории национального природного парка «Тузловские лиманы» курортной зоны, главной специализацией которой должен стать игорный бизнес, очень большие, хотя имеют много существенных недостатков.

В целом считаем, что легализация игорного бизнеса имеет большие шансы на изменения норм и правил функционирования гостиниц в Украине.

Ключевые слова: игорный бизнес, гостиничное хозяйство, гостиничная индустрия, казино, игровой автомат, букмекерская контора, приоритетная зона игорного бизнеса.

УДК 338.48

JEL Z32

DOI 10.31375/2226-1915-2020-4-119-133

LEGALIZATION OF GAMING BUSINESS AND HOTEL INDUSTRY: POINTS OF CONTACT

Andrii Ivanov

*PhD in Economic, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship
and Tourism,*

ORCID 0000-0002-7691-3012

andriy5555@i.ua

Odessa National Maritime University, Odessa, Ukraine

Abstract. *Socio-economic problems and long-term discussions in Ukrainian politics and business about finding new models of profits from the hotel industry have put on the agenda the issue of increasing regional revenues and replenishing the budget of Ukraine through the introduction of gaming hotels and development of special entertainment areas.*

Despite significant scientific achievements and revealed problems in the hotel industry, today it is extremely important to assess the impact of legalization of gambling in Ukraine on the functioning of hotel enterprises. Therefore, the main task in presenting the material of the article is to assess the possible ways of development of the hospitality industry of Ukraine due to the official permission to conduct gambling business in hotels.

The gambling business existed in Ukraine until 1917, after which it was banned until 2009. In autumn 2010, the draft law of Ukraine «On Gambling» was developed, but it was not adopted by the parliament due to the need to finalize and clarify it with a focus on world experience of interaction of gambling zones with the authorities and to separate gambling from bookmaking. The draft of this bill partly belonged to the measures to ensure Ukraine's preparation for Euro-2012. In 2020, the Verkhovna Rada of Ukraine adopted the bill № 2285-d «On state regulation of the organization and conduct of gambling», which will enter into force in 2021.

Analyzing the many years of global experience in gambling, we can conclude that in this legal activity of gambling establishments at hotels will have more advantages than disadvantages.

One of the projects announced by the leadership of Ukraine is called «Danube» and is planned to be implemented in part on the territory of the national nature park «Tuzla estuaries» and adjacent recreational areas of Odessa region. The 500-hectare project between Lake Sasyk and the Black Sea envisages the construction of a 10 km embankment, more than 80 hotels with 150 to 1,000 rooms, the creation of 5,000 jobs, and the arrangement of a venue for festivals and a gaming zone. The resort is planned as a year-round (figure) and provides for the construction of the first hotels in 2022, and the appearance of the first million tourists – in 2025, 6 million tourists are projected in 2030. The first investment from scratch will be \$ 2.5 billion. USA. According to our research, this project is very risky and can lead to the destruction of the nature of the national nature park. In the case of the actual implementation of this project requires extremely serious economic calculations, which must involve scientists from different sectors of the economy.

Keywords: *gambling business, hotel industry, hotel industry, casino, slot machine, bookmaker, priority zone of gambling business.*

Постановка проблеми. Сьогодні розвиток готельної індустрії в Україні є дуже важливим соціально-економічним напрямком, який дозволяє забезпечити стабільність зростання ВВП країни, збільшити зайнятість трудових ресурсів, покращити фінансові доходи малого та середнього бізнесу, збільшити привабливість держави на євразійському континенті та світі.

Однак, політична нестабільність, економічні проблеми, які поставили перед Україною в останні часи, а також пандемія Covid-19, негативно вплинули на ринок готельної індустрії та поставили перед нею низку важливих соціально-економічних проблем, з яких виходити слід, впроваджуючи новації та інноваційні форми і методи діяльності [1].

Саме це актуалізує наукову проблематику пошуку нових перспектив розвитку готельної індустрії в умовах глобалізації та світових тенденцій її розвитку. Внаслідок розповсюдження по світу пандемії Covid-19, багато держав, які до 2019 року були відкритими для іноземних та українських туристів, закрили свої кордони, скасувавши майже усі види транспортного сполучення та, ввівши нові формальності в'їзду-виїзду. Ці та інші суб'єктивні та об'єктивні фактори призвели до різкого скорочення доходів від туризму та готельної індустрії як його складової, скорочення робочих місць, кількості закладів тимчасового розміщення в Україні на 30-40 % та зниження доходів від їх функціонування від 60 до 90 % [2]. Пандемія призвела до зниження доходів населення та виникнення різ-

кої диспропорції між заробітною платнею та вартістю готельної послуги.

Соціально-економічні проблеми та багаторічні дискусії в українському політикумі та підприємницькому секторі щодо знаходження нових моделей отримання прибутків від готельної індустрії поставили на порядок денний питання збільшення доходів регіонів та поповнення бюджету України за рахунок впровадження у діяльність готелів грального бізнесу та розвитку двох унікальних нових зон розважальної спеціалізації (захід та південь України).

Огляд останніх досліджень та літератури. Основні питання функціонування готельної індустрії висвітлені у працях вітчизняних та зарубіжних авторів: Л. Агафонової, О. Агафонової, Г. Андрощука, С. Байлика, Д. Басюк, М. Бедринця, Р. Браймера, М. Вудроу, Л. Іванової, В. Денисенка, В. Герасименка, Ф. Котлера, О. Любщевої, А. Мазаракі, Г. Папіряна, М. Портера, М. Мальської, Б. Сміта, Т. Ткаченко, В. Федорченка. У працях цих науковців доволі глибоко розглянуті питання управління готелями, особливості фінансової діяльності, конкурентоспроможності, світового розвитку готельної індустрії, регіональних відмінностей в функціонуванні готельного бізнесу.

У дослідженнях вчених М. Бойко, М. Брандербурґера, Р. Вернона, Г. Грубера, А. Маршалла, Дж. Мілля, Дж. Мура, Дж. Нейлбаффа, Б. Оліна, М. Портера, К. Прахалада, Д. Рікардо, Дж. Робінсона, Дж. Сакса, П. Самуельсона, А. Сміта, П. Шоемейкера,

Й. Шумпетера, Ф. Хайєка, Г. Хамела, Е. Хекшера, Дж. Хікса, Е. Чемберлена, Л. Антонюк, С. Галасюк, С. Нездойминова та інших висвітлені питання функціонування готельного господарства у контексті реалій української економіки [3].

Однак, питання наукового обґрунтування ефективності/неефективності впливу легалізації ігрового бізнесу на розвиток готельної індустрії України майже не досліджено. З даної тематики є багато публіцистичних повідомлень, більша частина з яких має значну упередженість у викладенні думок авторів.

Постановка задачі. Не дивлячись на значні наукові здобутки та розкриті проблеми у сфері готельної індустрії, сьогодні вкрай важливим є оцінка легалізації в Україні грального бізнесу та його вплив на функціонування готельних підприємств. Тому головною задачею при викладенні матеріалу статті є оцінка впливу подальшого розвитку індустрії гостинності України завдяки офіційному дозволу на провадження в готелях грального бізнесу.

Основний матеріал дослідження. Перший заклад грального бізнесу у вигляді казино виник у Венеції у 1638 році. У 1765 році задля поповнення доходів від місцевих зборів король Людовик XIV дозволив функціонування казино з рулеткою. У середині XIX століття казино мали місце по всій території Європи. Однак, наприкінці XIX століття ці заклади були суворо заборонені майже по всій території земної кулі. Виключенням з правил було лише одне місто – Монте-Карло у Монако. На сьогоднішній день

багато європейських країн ігровий бізнес легалізували і отримують від цієї діяльності чималі доходи.

Що стосується США, то у цій країні гральний бізнес розпочав своє функціонування також у XIX столітті, а вже на початку XX століття був обмежений чіткими ігровими зонами – штат Куба, Лас-Вегас, Ріно та Атлантик-Сіті. Наприкінці XX століття влада держави, отримуючи великі надходження від ігрового бізнесу з 3-х зон, не включаючи Кубу, вирішила дозволити створення зон ігрового бізнесу на територіях, які були депресивними задля виходу їх зі складу депресивних. Сьогодні ігровий бізнес цих територій (в більшості колишніх індійських резервацій) приносить прибутків до бюджету США більше, ніж Лас-Вегасу та Атлантик-Сіті в цілому. Станом на 2020 рік США отримують доходів від розважального грального бізнесу більше 27 млрд. дол. США [4].

Російська Федерація з 2009 року офіційно зборонила ведення грального бізнесу на своїй території. Однак, з 2009 року в державі діє закон, який дозволяє створення 4-х гральних зон, одна з яких на кордоні з Україною. Ці зони мають з'явитися з нуля.

На сьогоднішній день у світовій економіці легально гральні заклади щороку заробляють до 130 млрд. дол. США. Найвідоміший центр грального бізнесу Лас-Вегас щорічно отримує близько 1 млрд. дол. США податків від готелів та казино. Щороку до Лас-Вегаса приїздить близько 42 млн. туристів на рік, а китайський центр грального бізнесу Макао працює

близько 70 % жителів міста, вносячи від діяльності казино та готелів близько 40 % ВВП [5].

В Україні гральний бізнес існував до 1917 року, після чого до 2009 року був під заборону. Однак, за цей час розроблявся не один варіант легалізації грального бізнесу та створення спеціальних гральних зон в межах України. Найбільш серйозний план стосувався створення в межах держави 4-х гральних зон: степова частина АР Крим, Луганська область та Закарпатська область. Визначення географічного розташування четвертої зони не було визначено. Саме цим планувалося охоплення гральним бізнесом населення прилеглих територій (Російської Федерації, мешканців країн Східної Європи та сезонних відпочивальників Криму). Восени 2010 року розроблено законопроект України «Про азартні ігри», але парламентом він не був прийнятий внаслідок необхідності його доопрацювання та уточнення з орієнтацією на світовий досвід взаємодії гральних зон із владою та з метою відокремлення грального бізнесу від букмекерської діяльності [6]. Проект цього законопроекту частково належав до заходів із забезпечення підготовки України до проведення «Євро-2012». Розробники даного документу враховували, що завдяки його прийняттю готелі курортних міст України, п'ятизіркові готелі Києва, Харкова, Донецька та Львова отримують право відкривати при власних закладах казино. Оскільки законодавча база не була врегульована, дана сфера діяльності опинилася поза законом, а підприємці, які у ній працювали,

мусили або закривати бізнес, або ж йти у «тінь». Зрештою, значна частина грального бізнесу обрала другий варіант: скориставшись «шпаринною» у законодавстві, гральні автомати, казино чи букмекерські контори почали працювати під вивіскою «державної лотереї». Однак наприкінці 2019 року і заклади «державної лотареї» були ліквідовані та вважалися позазаконними. За даними [7] попри заборону в Україні станом на кінець 2019 року нелегально працювало близько 160 тисяч гральних комп'ютерів, близько 5 тисяч залів гральних автоматів та щонайменше 20 підпільних казино із загальним прибутком близько 3 млрд. грн.

14 липня 2020 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 2285-д «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» [8]. Нами виділено основні ключові норми цього документу:

1. Уряд визначатиме, хто буде регулятором грального ринку. Теоретично їм може бути Міністерство фінансів, яке наразі відповідає за цей напрямок, або новостворений орган – комісія чи будь-який інший центральний орган виконавчої влади. Усе залежатиме від окремого рішення Кабінету Міністрів.

2. Загальні вимоги: вік гравця має бути не менше 21 року, ідентифікація на вході до закладу, створення реєстру гравців, яким обмежений доступ до гри. Не можуть бути організаторами та учасниками азартних ігор представники Російської Федерації як країни-окупанта.

3. Наземні казино – у п'ятизіркових готелях, в регіонах можуть

бути і в чотиризіркових. Ліцензія коштуватиме 2 млн. дол. США для Києва, якщо готель має понад 150 номерів, та 1 млн. дол. США для інших населених пунктів (понад 100 номерів). В окремих будівлях заміських комплексів також можна буде відкрити казино, якщо площа комплексів не менше 10 тис. кв. м. і має місце п'ятизірковий готель. Будуть надаватися безкоштовні інвестиційні ліцензії на десять років за умови будівництва п'ятизіркового готелю. Для Києва – будівництво готелю на 200 і більше номерів, а в інших регіонах – понад 150 номерів. Додатково буде надаватися безкоштовна інвестиційна ліцензія на 10 років у випадку затвердження інвестиційного проекту Кабміну. У такому випадку вимоги до розміщення в готелі не застосовуються.

4. Зали гральних автоматів можна буде розміщувати у тризіркових, чотиризіркових та п'ятизіркових готелях. Ліцензія – 250 тис. дол. США плюс 100 дол. на місяць сплата за кожен автомат. Обмеження для готелів Києва: не менше 50 номерів, для інших населених пунктів – 25 номерів. Ліцензія надається на 250 автоматів, в одному залі повинно бути мінімум 50.

5. Буде дозволятися створення спеціальних гральних зон за рішенням уряду, проте не більше п'яти в Україні.

6. Вхід до бізнес-онлайн-казино коштуватиме 230 тис. дол. США на рік, на 5 років – 1150 млн. дол. США. Ліцензія буде надаватися на один сайт.

7. Букмекерська діяльність буде дозволена в Інтернет-мережі та у спеціальних наземних пунктах. А

саме: такі пункти можна буде розміщувати тільки в тризіркових, чотиризіркових та п'ятизіркових готелях, а також на іподромі. Ставки можна буде робити лише на реальні події, на віртуальні – неможливо. Вартість ліцензії – 1 млн. дол. США на рік, а до підключення до системи онлайн-моніторингу утричі більше. Ще 500 дол. США на місяць – за один наземний пункт.

8. Ліцензія на лотерейну діяльність має здійснюватися на підставі конкурсу. Не більше трьох ліцензій. Вартість – 500 тис. дол. США. Забороняються відеолотерейні термінали та інші пристрої візуалізації. Також забороняється використовувати будь-яке гральне обладнання, лотереї «того» та проводити розіграші, що нагадують азартні ігри.

9. Дозволяється онлайн-покер. Вартість ліцензії – 170 тис. дол. США за один сайт. Покер на гроші буде можливим тільки у казино. Спортивний покер (турнірний покер) – спортивна гра, порядок проведення турнірів визначає профільне міністерство.

10. Ціна ліцензії для онлайн-казино, букмекерів, залів гральних автоматів у готелях коштуватиме втричі більше до введення в дію системи онлайн-моніторингу. Це означає, що потрібну плату учасники ринку будуть сплачувати приблизно ще 2,5 роки. Аналізуючи світовий досвід впровадження грального бізнесу, ми виявили найбільш позитивні та негативні аспекти даної діяльності, можливості та загрози (таблиця 1) та вплив цих факторів на функціонування готельної індустрії в Україні.

Таблиця 1

SWOT-аналіз розвитку грального бізнесу в Україні

Сильні (S)	Слабкі сторони (W)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Багатоаспектність послуг: послуги оренди, торгівля товаром власного виробництва та ін. 2. Локальний розвиток бізнесу. 3. Відсутність відрахувань на виплату заробітної платні. 4. Розвиток системи комп'ютерної грамотності та інформаційних технологій. 5. Відсутність розходів на транспортування товарів та її організацію. 6. Уся діяльність здійснюється однією мережею. 7. Планер часу на здійснення виробничих функцій. 8. Відсутність необхідності у спеціальній освіті. 9. Приріст людей раннього працездатного віку, які є головними споживачами онлайн-ігор. 10. Популяризація кібер-спорту. 11. Прийнято закон [8], який дозволяє легальний ігровий бізнес. 12. Відсутність податкової складової на окремі зони. 13. Рівність чистого прибутку та виручки. 14. Швидкий дохід від основної діяльності. 15. Отримання прибутків, які не обкладаються податками. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обмеженість клієнтської бази. 2. Закон (2020 р. [8]) має велику кількість недоліків та суперечностей. 3. Вибірковість політики грального бізнесу. 4. Відсутність необхідності в спеціальній освіті працівників. 5. Низька соціальна відповідальність. 6. Легка доступність споживача до грального бізнесу.
Загрози (O)	Можливості (T)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розширення нелегального асортименту. 2. Моніторинг ігрових бізнес-зон. 3. Соціальна проблема. 4. Зростання залежності людини від грального бізнесу. 5. Кримінальний аспект. 6. Загальнодоступність усіх клієнтів до гральних зон, розміщених при готелях. 7. Недосконалість служби органів безпеки у можливих конфліктних ситуаціях. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Негативні зміни законодавчої бази. 2. Негативні зміни у податковому кодексі України. 3. Поява конкурентів як українських, так і зарубіжних. 4. Вихід на європейський та світовий ринок. 5. Можливість приймати участь у світових конкурсах, створення віртуальних площадок. 6. Дистанційність управління бізнесом.

Джерело: складено автором на основі [8]

Як бачимо з таблиці, для ведення готельного бізнесу легалізація грального бізнесу має більше переваг, ніж недоліків. Саме на це слід орієнтуватися, впроваджуючи окремі аспекти грального бізнесу в готельне господарство. Для кожного готелю – це індивідуальність у підході. Однак, лише готелі Києва, які мають «*****» та номерний фонд більше 150, та інших міст України, які обмежені мінімальним номерним фондом у 100 номерів, згідно [8] можуть розміщувати казино. Готелі «****» та «***» можуть розміщувати лише гральні

автомати та букмекерські контори (таблиця 2).

У випадку з ігровими автоматами потрібно витратитися на ліцензію, ціна якої становить 35,4 млн. грн. на п'ять років. Ліцензія дає право розмістити до 250 гральних автоматів. Ціна самих автоматів коливається від 1000 до 2000 дол. США. за штуку. Для відкриття букмекерської контори необхідно отримати лише ліцензію, вартість якої близько 142 млн. грн. на п'ять років. Але вкладення у створення самої контори мінімальні.

Таблиця 2

Види грального бізнесу, які можуть бути впроваджені у готелях України

«Зірковість»	Номерний фонд, мінімальна кількість	Можливі види грального бізнесу
*****	від 150 у Києві	казино, зали гральних автоматів, букмекерські контори
	від 100 в інших містах	
****	від 50 у Києві	зали гральних автоматів, букмекерські контори
	від 25 в інших містах	
****	від 50 у Києві	зали гральних автоматів, букмекерські контори
	від 25 в інших містах	

Джерело: складено автором на основі [8]

Аналізуючи готельний бізнес України, слід відмітити, що казино можуть відкрити лише 10 готелів, які функціонують у м. Києві, м. Львові та Львівській області, м. Одесі та м. Харкові. У Києві: Premiere Palace (289 номерів), Intercontinental (272 номери), Hyatt (234 номери), Fairmont (258 номерів) и

Hilton Kyiv (262 номери). У Харкові – Kharkiv Palace Hotel (171 номер). У Львові та Львівській області: Rixos Prikarpatya и Mirotel Resort&SPA (340 и 184 номерів, Трускавець), Grand Hotel Lviv Luxury& Spa и BankHotel (121 и 101 номер, Львів) та лише один у м. Одеса – Hotel Bristol Odessa (113 номерів).

Як бачимо, кількість готелів для залучення у їх діяльність казино, обмежена. Інші готелі України мають можливість відкривати лише гральні зали та букмекерські контори.

Власники інших брендів готелів України вже у соціальних мережах заявили про відкриття з 2021 року грального бізнесу. Так, власник київського готелю «Hilton Kyiv» має намір відкрити при готелі два казино загальною площею 3000 м. кв., на обладнання яких буде витрачено близько 20-25 млн. дол. США та близько 5 млн. дол. США на будівництво [9]. Також позитивне бачення цього процесу і у власників готелю «Kharkiv Palace Hotel».

Однак, опитування, яке проведене нами шляхом анкетування у мережі Інтернет (соціальні мережі FB та Instagram) представників вищої ланки управління готелями міста Одеса, виявили такі результати: 75% готелів «*****» – «****» не бажають у наступні 3-5 років отримувати ліцензії на гральний бізнес, і, як результат – розміщувати заклади у приміщеннях готелів. Це пояснюється: 1) небажанням витрачати власні фінанси; 2) небажанням змінювати контингент постійних клієнтів; 3) небажанням соціальної відповідальності перед громадою міста; 4) небажанням зміни думок клієнтів та одеситів щодо історичної та позитивної концепції готелю; 5) небажанням залучати капітал ззовні; 6) відсутність площ під розміщення зон грального бізнесу.

Інший аспект діяльності – це відкриття нових готелів, чи реновація вже існуючих [10]. Так, інвес-

тори, які зацікавлені у будівництві нових готелів на 150 номерів і більше, мають отримати від держави безкоштовні інвестиційні ліцензії на 10 років, ринкова вартість яких становить від 11 до 21 млн. дол. США. Фінансові вкладення у будівництво таких готелів коштують від 150 000 дол. США за один номер в Україні та від 250 000 у готелях, які входять до брендів світових готельних мереж. Купівля земельної ділянки у центрі великих міст України коштує від 5 млн. дол. США, що також є важливим елементом фінансових витрат. Також слід врахувати суму більше 40 млн. дол. США на будівництво та комплектацію закладу усім необхідним обладнанням. Наведені фінансові показники за думкою експертів [11] рівноцінні купівлі готелю, який вже функціонує.

Витрати на реконструкцію будівлі під готель з гральним бізнесом дуже великі. Як приклад, на реконструкцію колишнього готелю «Дніпро», проданого новому власнику за 1,1 млрд. грн., прийдеться витратити близько 17 млрд. грн. [12].

Слід зазначити, що готель, який будується з нуля з можливістю функціонування у ньому грального бізнесу, має отримати сертифікат якості, тобто «зірковість». ДСТУ [13], який є нормативною базою для здійснення сертифікації, не має жодних вимог щодо регламентації діяльності грального бізнесу, що може ускладнити процес отримання «зірок». До того ж постійна зміна державного органу сертифікації закладів тимчасового розміщення в Україні також може ускладнювати цей процес. На сьогоднішній день

питаннями змін до існуючого ДСТУ займається Міністерство культури, але результативність цього процесу за останні 10 років незмінна у порівнянні з 2006 роком. Тобто, мала вірогідність змін існуючого ДСТУ, станом на 2021 рік не дасть можливості готелям, які налаштовані на впровадження грального бізнесу, отримувати сертифікати відповідності якості обслуговування.

Після прийняття Закону [8] президент України на форумі Ялтинської європейської стратегії (вересень 2019 р.) проанонсував створення двох зон грального бізнесу в Україні – одна на Закарпатті, район курорту Буковель, а інша – під назвою «Дунайя» – частково на території національного природного парку «Тузлівські лимани» на Одещині, а частково охоплює рекреа-

ційну територію вздовж Чорного моря. Даний проєкт був раніше представлений колишнім губернатором Одеської області М. Саакашвілі у 2016 році на парламентських слуханнях. Проєкт забудови 500 га між озером Сасик та Чорним морем передбачає будівництво 10 км. набережної, більше ніж 80 готелів від 150 до 1000 номерів, створення 5000 робочих місць, облаштування місця для проведення фестивалів та ігрової зони. Курорт планується як цілорічно функціонуючий (рисунок). Проєкт передбачає будівництво перших готелів у 2022 році, а перший мільйон туристів – у 2025 році, 6 мільйонний турист прогнозується у 2030 році. Перші інвестиції з нуля мають скласти 2,5 млрд. дол. США [14].

Рис. Візуалізація проєкту «Дунайя»

Джерело: [14].

Не дивлячись на значні позитивні складові проєкту «Дунайя», у нього є також об'єктивні недоліки: надзвичайно високий рівень ризиків, пов'язаний з великою сумою

інвестицій та терміном початку окупності. Занепокоєність викликає екологічна складова проєкту, оскільки екологи побоюються знищення унікальної природної запо-

відної зони і банального захоплення цінної території і акваторії та перерозподілу земельних та водних ресурсів. У географічних межах, яка планується урядом під будівництво «Дунайї» крім заповідної території, знаходиться зона функціонуючих приморських курортів – Расейка, Приморське та Катранка, які також можуть бути знищені, чи витіснені більш потужними новими конкурентами. Також величезним недоліком є транспортна доступність та існуюча інфраструктура. Законопроект [8] є недосконалим з точки зору залучення іноземного бізнесу та інвестора, саме тому є занепокоєння щодо залучення до проекту інвестора(ів). Важливою складовою, яка не врахована при розробці проекту, є неузгодженість між Земельним кодексом України [15], Законом «Про природно-заповідний фонд» [16], які не дозволяють купівлю-продаж земельних ділянок природно-заповідного фонду та Водним кодексом України [17], який не дозволяє будівництва на певній відстані від кромки водного простору та регламентує вільний доступ громадян до водойм. Тому при реалізації проекту «Дунайя» слід врахувати пропозиції та рекомендації, які висловлені нами щодо розміщення рекреаційної зони в межах природно-заповідного фонду України [18, 19].

Висновки. Результати наших досліджень слід звести до наступних: після удосконалення нормативно-правової бази 2020 року гральний бізнес в Україні має право на легальне існування як важлива складова дозвілля та економіки, і його

необхідно розвивати та удосконалювати. Аналізуючи світовий досвід функціонування грального бізнесу, слід зазначити, що держава має чітко визначити території, які відведені під гральний бізнес, а їх діяльність слід закріпити відповідними законодавчо-нормативними актами та передати в управління та під контроль певному міністерству. Легальний гральний бізнес може логічно потягнути за собою ефективний розвиток готельного господарства та інших складових туристичної діяльності – ресторанного бізнесу та інших, створюючи більш високий рівень офіційної зайнятості трудових ресурсів та нарахування і виплати офіційних зарплат. Гральний бізнес, який задіяний у готельній індустрії, може принести бюджету близько 4 млрд. грн. доходів. Крім того, видача безкоштовних інвестиційних ліцензій надасть можливість підприємцям будувати нові високорічкові готелі, враховуючи також отримання інвестицій з-за кордону.

З урахуванням того факту, що кошти від грального бізнесу плануються направляти до спеціального фонду, який має фінансувати розвиток невиробничої сфери – медицини, освіти, науки, спорту, культури, можна вважати дану діяльність як одну із пріоритетних в економіці України. Саме ці розглянуті у статті складові і визначають точки дотику між гральним бізнесом та готельною індустрією.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Організація та моделювання процесів розвитку готельно-ресторанного бізнесу: Колективна монографія. Одеса: ОНМУ, 2019. С. 47-68. DOI 10.31375/978-966-7716-86-8.*
2. *UNWTO (офіційний сайт). URL: <https://www.unwto.org>*
3. *Інституціоналізація як фактор забезпечення розвитку системи інвестиційно-інноваційної безпеки України: колективна монографія / За заг. ред. О.Л. Гальцової. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 339-415.*
4. *Грищук Р. М., Бойко І. Д. Особливості функціонування грального бізнесу в Європейських країнах та їхній досвід у контексті туризму в Україні // Світове господарство і міжнародні економічні відносини, 2017, I-II (65-66). С. 260.*
5. *Легалізація грального бізнесу: як це можна буде робити. 2020. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50288903>*
6. *Правове регулювання грального бізнесу: європейський досвід, практика пострадянських країн, перспективи України / За заг. ред. І. Сергієнко, Р. Хорольського, Ю. Іващенко. К.: Видавничий дім «Кий», 2015. 215 с.*
7. *Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» від 14.07.2020, № 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>*
8. *Харламов П. Распродажа звезд: как легализация азартных игр повлияет на гостиничный бизнес. 2020. URL: <https://mind.ua/ru/publications/20213666-rasprodazha-zvezd-kak-legalizaciya-azartnyh-igr-povliyaet-na-gostinichnyj-biznes>*
9. *Іванов А.М., Савельєва І.В. Ребрендинг як складова конкурентоспроможності готельно-ресторанного бізнесу // Матеріали науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності у конкурентному середовищі», м. Харків: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2020. С. 67-68.*
10. *Український Вегас: як працюватиме гральний бізнес після легалізації. URL: <https://hromadske.ua/posts/ukrayinskij-vegas-yak-pracyuvatime-gralnij-biznes-pislya-legalizaciyi>*
11. *Покупець готелю «Дніпро» успішно пройшов перевірку Фонду держмайна. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/30/663553/>*
12. *ДСТУ 4269:2003. Послуги туристичні класифікація готелів. URL: https://dnaop.com/html/29982/doc-%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_4269_2003*
13. *«Дунайя»: скандальний проект и мутные «инвесторы». URL: <http://argumentua.com/stati/dunaiya-skandalnyi-proekt-i-mutnye-investory>*

14. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4, ст.27. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
15. Закон України «Про природно-заповідний фонд». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12/ed20170903#Text>
16. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 24, ст.189. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
17. Іванов А.М. Управління конкурентоспроможністю рекреаційно-оздоровчого землекористування: монографія. Миколаїв: В-во «Дизайн та Поліграфія», 2012. 248 с.
18. Савельєва І.В. Іванов А.М. Економіко-математичне моделювання прогнозів використання рекреаційних ресурсів // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті, 2020. (2 (71), С. 146-156. doi.org/10.31375/2226-1915-2020-2-146-156

REFERENCES

1. *Organizatsiya ta modelyuvannya protsesiv rozvitku gotelno-restorannogo biznesu: Kolektivna monografiya (2019). [Organization and modeling of hotel and restaurant business development processes]. Odesa: ONMU, pp. 47-68. [in Ukrainian]. doi 10.31375/978-966-7716-86-8*
2. UNWTO (ofitsiyiny sayt) (2020). [UNWTO (official site)]. Retrieved from: <https://www.unwto.org/> [in English].
3. *Institutsializatsiya yak faktor zabezpechennya rozvitku sistemi investitsiyno-innovatsiynoi bezpeki Ukraini: kolektivna monografiya (2019). [Institutionalization as a factor in ensuring the development of the investment and innovation security system of Ukraine]. Zaporizhzhya: Vidavnychiy dim «Gelvetika», pp. 339-415. [in Ukrainian].*
4. Grishchuk, R. M. & Boyko, I. D. (2017). *Osoblivosti funktsionuvannya gralnogo biznesu v Yevropeyskikh kraïnakh ta ikhniy dosvid u konteksti turizmu v Ukraini [Peculiarities of gambling business functioning in European countries and their experience in the context of tourism in Ukraine]. Svitove hospodarstvo i mizhnarodni ekonomichni vidnosyny – World economy and international economic relations, I-II (65-66), 260. [in Ukrainian].*
5. Zanuda, A. (2020). *Legalizatsiya gralnogo biznesu: yak tse mozhna bude robiti [Legalization of the gambling business: how it can be done]. Retrieved from: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50288903> [in Ukrainian].*

6. Sergienko, I., Khorolskiy, R. & Ivashchenko, Yu. (2015). *Pravove reguluvannya gralnogo biznesu: evropeyskiy dosvid, praktika postradyanskikh kraïn, perspektivi Ukraïni* [Legal regulation of gambling business: European experience, practice of post-Soviet countries, prospects of Ukraine]. K.: Vidavnichiy dim «Kiy», 215. [in Ukrainian].
7. Zakon Ukraïni «Pro derzhavne reguluvannya diyalnosti shchodo organizatsii ta provedennya azartnykh igor» vid 14.07.2020, № 768-IX [Law of Ukraine «On state regulation of activities related to the organization and conduct of gambling», 14.07.2020, # 768-IX]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text> [in Ukrainian].
8. Harlamov, P. (2020). *Rasprodazha zvezd: kak legalizatsiya azartnykh igr povliyaet na gostinichnyy biznes* [Star sale: how the legalization of gambling will affect the hotel business]. Retrieved from: <https://mind.ua/ru/publications/20213666-rasprodazha-zvezd-kak-legalizatsiya-azartnykh-igr-povliyaet-na-gostinichnyy-biznes> [in Ukrainian].
9. Ivanov, A.M. & Saveleva, I.V. (2020). *Rebranding yak skladova konkurentospromozhnosti gotelno-restorannogo biznesu* [Rebranding as a component of the competitiveness of the hotel and restaurant business]. *Materiali naukovo-praktichnoi konferentsii «Suchasni tendentsii rozvitku industriï turizmu ta gostinnosti u konkurentnomu seredovishchi», m. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalniy universitet miskogo gospodarstva imeni O. M. Beketova*, pp. 67-68. [in Ukrainian].
10. *Ukraïnskiy Vegas: yak pratsyuvatime gralnyi biznes pislya legalizatsii* (2020). [Ukrainian Vegas: how the gambling business will work after legalization]. Retrieved from: <https://hromadske.ua/posts/ukrayinskij-vegas-yak-pratsyuvatime-gralnij-biznes-pislya-legalizatsiyi> [in Ukrainian].
11. *Pokupets gotelyu «Dnipro» uspishno proyshov perevirku Fondu derzhmayna* (2020). [The buyer of the Dnipro Hotel successfully passed the inspection of the State Property Fund]. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/30/663553/> [in Ukrainian].
12. DSTU 4269:2003. *Poslugi turistichni klasifikatsiya goteliv* (2003). [DSTU 4269: 2003. Tourist services classification of hotels]. Retrieved from: https://dnaop.com/html/29982/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_4269_2003.
13. «Dunayya»: *skandalnyy proekt i mutnye «investory»* (2020). [«Danube»: scandalous project and murky «investors»]. Retrieved from: <http://argumentua.com/stati/dunaiya-skandalnyi-proekt-i-mutnye-investory> [in Ukrainian].
14. *Zemlniy kodeks Ukraïni vid 25.10.2001 r. № 2768-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2002. # 3-4, st.27. [Land Code of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> [in Ukrainian].

15. *Zakon Ukraïni «Pro prirodno-zapovidniy fond» (1992). [Law of Ukraine «On Nature Reserve Fund»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12/ed20170903#Text> [in Ukrainian].*
16. *Vodniy kodeks Ukraïni vid 06.06.1995 r. № 2341-III. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukraïny. 1995. # 24, st.189. [Water Code of Ukraine, 06.06.1995 p. # 2341-III]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].*
17. *Ivanov, A.M. (2012). Upravlinnya konkurentospromozhnistyu rekreatsivno-ozdorovchogo zemlekoristuvannya: monografiya [Management of competitiveness of recreational and health land use: monograph]. Mikolaïv: V-vo «Dizayn ta Poligrafiya», 248. [in Ukrainian].*
18. *Saveleva, I.V. & Ivanov, A.M. (2020). Yekonomiko-matematichne modelyuvannya prognoziv vikoristannya rekreatsivnykh resursiv [Economic and mathematical modeling of forecasts of the use of recreational resources]. Rozvitok metodiv upravlinnya ta gospodaryuvannya na transport – Development of methods of management and administration of transport, (2 (71), pp. 146-156. doi.org/10.31375/2226-1915-2020-2-146-156. [in Ukrainian].*

Стаття надійшла до редакції 24.11.2020

Посилання на статтю: Іванов А.М. Легалізація грального бізнесу та готельна індустрія: точки дотику // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Зб. наук. праць, 2020. № 4 (73). С. 119-133. DOI 10.31375/2226-1915-2020-4-119-133.

Article received 24.11.2020

Reference a JournalArtic: Ivanov Andrii. (2020). Legalization of gaming business and hotel industry: points of contact. Development of management and entrepreneurship methods on transport. 4 (73), 119-133. DOI 10.31375/2226-1915-2020-4-119-133.